

Ekonomide yapısal düzenlemelerin hayata geçirilmesi büyük önem taşıyor

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı

Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği

(Eurochambres) Başkan Yardımcısı

İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (İCCIA) Başkan Yardımcısı ve

Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi

baskanlik@tobb.org.tr

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın hazırladığı son Enflasyon Raporu'nda, orta vadeli mali disiplinin sürdürülmesi ve yapısal reform sürecinin güçlendirilmesinin, Türkiye'nin kredi riskindeki görece iyileşmesine katkıda bulunup, **makroekonomik istikrarı ve fiyat istikrarını** destekleyeceği belirtiliyor. Bu çerçevede, Orta Vadeli Program'ın gerektirdiği yapısal düzenlemelerin hayata geçirilmesi büyük önem taşıyor.

Ekonominin durumunun en güncel analizinin yapıldığı çalışmalarından birini Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) gerçekleştiriyor. Hem yurt içinde hem de yurt dışında çeşitli kurumlar bu çalışmalarda ortaya konan değerlendirmelere önem veriyor ve politika tasarımlarında bunları dikkate alıyor. TCMB'nin hazırladığı son Enflasyon Raporu'nda ekonomik gelişmelere aşağıdaki çerçevede yer veriliyor.

Yılın son çeyreğinde, gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye akımlarındaki zayıflık devam etti. Bu gelişmede ABD Merkez Bankası'nın (FED) nicel genişleme politikasından çıkış stratejisini uygulamaya devam edeceği açıklaması etkili oldu ve özellikle portföy akımlarındaki çıkış eğilimi sürdü.

Yılın son döneminde gerçekleşen iç gelişmeler sonrasında Türkiye, benzer diğer ülkelerden bir miktar ayrıştı. Türkiye'nin döviz kuru hem ABD doları karşısında daha çok değer kaybetti hem de görece riskliliği arttı.

FED'in nicel genişleme hızını azaltması ve iç belirsizliklerin de etkisiyle faiz oranları tüm vadelerde artış gösterdi. Yükselen piyasa faizi oranlarına paralel olarak, bankacılığın fonlama maliyetleri arttı. Bu artış tüketici ve ticari kredi faizi oranlarına yansdı. Kredi faizlerinin ve ekonomide risklerin artması hem kredi talebi hem de kredi arzı üzerinde baskı oluşturdu. Özellikle tüketici kredilerinin büyüme oranında son çeyrekte azalmalar gerçekleşti.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) aldığı makro ihtiyati kararlar sonrasında tüketici kredilerinin ve kredi kartı borçlanmalarının büyüme hızlarındaki yavaşlamanın devam etmesi bekleniyor. Ayrıca finansal sistemin fonlama ihtiyacının artması ve fonlama vadesinin kısalması da tüketici kredilerinde yavaşlatıcı etki yapıyor. Nitekim yılın son çeyreği itibarıyla finansal koşullarda kayda değer bir sıkılaştırma gözlemlendi.

2013 yılının son çeyreğinde, enflasyon, ağırlıklı olarak gıda enflasyonunun beklenenden yüksek seyretmesi ve döviz kurundaki oynaklığa bağlı olarak tahminlerin üzerinde gerçekleşti. Tüketici enflasyonu önceki yıla kıyasla 1,2 puan yükselerek %7,4 oldu.

Yılın başında bütün ürünlerindeki vergi ayarlamalarının da etkisiyle yükselen enflasyon, sonraki dönemde işlenmemiş gıda ve enerji grubu fiyat gelişmelerine bağlı olarak dalgalı seyretti. Yılın ikinci yarısında ise Türk lirasındaki değer kaybı özellikle temel mal grubu kanalıyla çekirdek enflasyon göstergelerinin yükselmesine neden oldu. Bunun yanı sıra, gıda fiyatlarında varsayılanın ötesinde gerçekleşen yıllık artış da enflasyon üzerinde etkili oldu.

Nihai yurt içi talep üçüncü çeyrekte ılımlı bir artış kaydetti. Özel kesim talebinin istikrarlı artış eğilimini sürdürdüğü görülüyor. 2013 yılının son çeyreğine ilişkin veriler iktisadi faaliyetin ılımlı bir şekilde artmaya devam ettiğine işaret ediyor. Sanayi üretim endeksi bir önceki çeyrek ortalamasının üzerinde gerçekleşti ve dönemlik bazdaki istikrarlı artış eğilimini devam ettirdi.

Harcama tarafındaysa gerek tüketim gerekse yatırım mallarına ilişkin üretim, ithalat ve anket verileri özel kesim talebinin istikrarlı artış eğilimini son çeyrekte koruduğunu gösteriyor. Diğer yandan, altın hariç mal ticaretinde dengelenme süreci yılın son çeyreğinde de devam etti.

Cari dengeye ilişkin veriler beklentilerle uyumlu bir şekilde gerçekleşti. Son dönemde cari açık, altın hariç iyileşme eğilimini sürdürdü. Liradaki reel değer kaybının cari dengedeki iyileşmeyi destekleyen bir unsur olması bekleniyor.

Yakın dönemde Türk lirası değer kaybederken, kredi faizlerin-

de artış, tüketici güveninde ise düşüş görülüyor. Bu çerçevede döviz kuru, finansman ve güven koşullarına duyarlı olan dayanıklı tüketim ve yatırım harcamalarındaki düşüşle birlikte ilk çeyrekte özel kesim talebinin gerileyeceği öngörülüyor. Takip eden dönemde ise özel kesim talebinin seyri, döviz kuru ve faizlerle tüketici ve yatırımcı güveninin ne kadar sürede ve hangi seviyede dengeye geleceğine bağlı oluyor.

İç belirsizlikler artışı sonucunda gözlenen döviz kuru, faiz ve güven hareketlerinin geçici olduğu varsayımı altında, özel kesim talebinin ilk çeyrekteki zayıf seyrin ardından 2014 yılının ikinci çeyreğinden itibaren toparlanmaya devam edeceği öngörülüyor.

Bununla birlikte, temkinli para politikası duruşunun, alınan makro ihtiyati önlemlerin ve zayıf seyreden sermaye akımlarının etkisiyle nihai yurt içi talepteki artışın, aşağı yönlü riskler daha belirgin olmak üzere, ılımlı kalması bekleniyor. Bu görünüm altında, yurt içi talep gelişmelerinin yakın dönemde görülen maliyet yönlü fiyat baskılarını kısmen sınırlandırması bekleniyor.

Ayrıca, iç talepte beklenen yavaşlamanın cari açığa ve dengelenme sürecinde son dönemde gözlemlenen iyileşmeye katkı vermesi bekleniyor. İhracatın, Avrupa ülkeleri talebindeki toparlanmanın da desteğiyle artmaya devam edeceği tahmin ediliyor. Böylece, önümüzdeki dönemde ekonomi ılımlı şekilde büyümeye devam ederken, talep bileşenlerinin olumlu yönde dengelenmesi bekleniyor.

Öte yandan, yaşanan belirsizliklerin ve risk primindeki artışın uzun süreli olması durumunda ekonomide güven ve bilanço kanalı üzerinden ciddi bir yavaşlama gözlenmesi olasılığı söz konusu. Mevcut belirsizlikler karşısında, ekonomimizin dayanıklılığını koruması açısından maliye ve finansal sektör politikalarındaki temkinli duruşun sürdürülmesi kritik önem taşıyor.

Orta vadede ise mali disiplini kalıcı hale getirecek ve tasarruf açığını azaltacak yapısal reformların güçlendirilmesi makroekonomik istikrarı destekleyecektir. Bu yönde atılacak adımlar aynı zamanda para politikasının hareket alanını genişletecek ve uzun vadeli kamu borçlanma faizlerinin düşük düzeylerde kalıcı olmasını sağlayarak, toplumsal refaha olumlu katkıda bulunacaktır. Bu çerçevede Orta Vadeli Program'ın gerektirdiği yapısal düzenlemelerin hayata geçirilmesi büyük önem taşıyor.